

ਰਿਵੀਜ਼ਨਲ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ

ਸੇਨੀ, ਜੇ.ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ

ਜੈ ਨਰਾਇਣ ਅਤੇ ਦਸ ਹੋਰ, ਦੇਸ਼ੀ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਰਾਜ, ਜਵਾਬਦੇਹ.

1953 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਨੰ. 699

ਇੰਡੀਅਨ ਪੀਨਲ ਕੋਡ (ਐਕਟ XLV ਆਫ 1860)-ਸੈਕਸ਼ਨ 97- ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਹਿ-ਮਾਲਕ ਇਮਾਰਤ, ਦੂਜੇ ਸਹਿ-ਮਾਲਕ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਿਲਡਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਹਨ- ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਰੱਖਿਆ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਏ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਉਸਾਰੀ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਹੋਰ ਸਹਿ-ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਏ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰੀਆਂ। 16 ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਗਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 148, 325 ਅਤੇ 149, ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ੀ ਨੇ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਏ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸਰਾਰਤ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਗੁਨਾਹ ਦਾ ਜੁਰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਸ ਨੇ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਰੱਖਿਆ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਇੱਕ ਸਹਿ-ਮਾਲਕ ਇਸ 'ਤੇ ਨਿਰਮਾਣ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਦੂਜੇ ਸਹਿ-ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਸ਼੍ਰੀ ਟੀ.ਸੀ. ਗੁਪਤਾ, ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਰੋਹਤਕ, ਮਿਤੀ 3 ਜੂਨ 1953, ਸ਼੍ਰੀ ਰਤਨ ਲਾਲ ਗਰਗ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਰੋਹਤਕ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਲਈ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 439 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੋਧ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ 13 ਜੁਲਾਈ 1952, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ।

ਜੇ.ਜੀ. ਸੇਠੀ, ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਲਈ।

ਹਰ ਪਰਸ਼ਾਦ, ਸਹਾਇਕ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ, ਜਵਾਬਕ੍ਰਤਾ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਸੇਨੀ, ਜੇ. 18 ਫਰਵਰੀ 1952 ਨੂੰ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ 16 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪੁੱਤਰ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਕਰਕੇ ਇਕ ਕੰਧ ਬਣਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਘਟਨਾ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰ 148 ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀ, 'ਤੇ ਉਸਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਸਹਿ-ਮਾਲਕੀਆਂ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਤਿੰਨ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਦਾ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਿਸ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਉਹ ਕੰਧ ਬਣਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਰੋਧ 'ਤੇ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪੁੱਤਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਕੁੱਟਮਾਰ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸਹੀ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਗਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਪੀਨਲ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 325, 149 ਅਤੇ 148 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ। ਅਪੀਲ 'ਤੇ

ਵਿਦਵਾਨ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਸਜਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਾਰੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਜਾ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦੇ ਨੁਕਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਇੱਕ ਇਹ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਭਾਗੀਦਾਰ ਕੋਣ ਸਨ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਇਹ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਨੁਕਤੇ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇੱਕ ਸੱਚਾਈ ਹੈ ਕਿ 18 ਫਰਵਰੀ 1952 ਨੂੰ, ਜੋ ਕੰਧ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਹ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਸੀ ਅਤੇ ਬਿਲਡਰਾਂ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਦੂਜੇ ਸਹਿ-ਮਾਲਕੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸਹਿ-ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਉਸਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਵੇਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 97 ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ, ਭਾਵੇਂ ਚੱਲ ਜਾਂ ਅਚੱਲ, ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 99 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਬਚਾਅ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜੋ ਚੋਰੀ, ਡਕੈਤੀ, ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਹੈ, ਜਾਂ ਜੋ ਚੋਰੀ, ਡਕੈਤੀ, ਸ਼ਰਾਰਤ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸ਼ਰਾਰਤ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਪੀਨਲ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 425 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ-

"ਜੇ ਕੋਈ ਵੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸੰਪਤੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਹ ਜਾਣਦਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ ਜਨਤਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਕੀਮਤ ਜਾਂ ਉਪਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ, 'ਸ਼ਰਾਰਤ' ਕਰਦਾ ਹੈ।"

ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਦੋ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਹਨ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਵਿਆਖਿਆ ਹੈ-

"ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਜ਼ਖਮੀ ਜਾਂ ਤਬਾਹ ਹੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਹੋਣ। ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾ ਕੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।"

ਦੂਜੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ:-

"ਸ਼ਰਾਰਤ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ'।"

"ਗਲਤ ਨੁਕਸਾਨ" ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ-

""ਗਲਤ ਨੁਕਸਾਨ" ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਾਧਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੁਆਉਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਗੁਆਉਣਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

ਜਦੋਂ ਕੰਧ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਦੂਜੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ, ਉਹ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਸ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਬੇਦਖਲ ਕਰਕੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਉਪਯੋਗਤਾ ਵੀ ਤਬਾਹ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਲਈ, ਕੰਧ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਰਾਰਤ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਉਲੰਘਣਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 441 ਅਪਰਾਧਿਕ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ-

"ਜੇ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣ, ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਤੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ 'ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇੱਥੇ ਕੰਧ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਤੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਗੁਨਾਹ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਲਈ, ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 97 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਖਾਜ਼ਾ ਮੁਹੰਮਦ ਹਾਮੀਨ ਖਾਨ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡਜ਼ ਦੇ ਇਕ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ- "ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਸਹਿ-ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਉਦੋਂ ਤਕ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। "

ਇਹ ਜੈਕਬਜ਼ ਬਨਾਮ ਸੇਵਾਰਡ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਰਡ ਵੈਸਟਬਰੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਇੱਕ ਹਵਾਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੈਂ ਨਜਿੱਠ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੂਜੇ ਸਹਿ-ਮਾਲਕੀਆਂ ਦੀ ਬੇਦਖਲੀ ਸੀ। ਸਮਰਾਟ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਸਰੂਪ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿੱਚ, ਮਿਸਟਰ ਜਸਟਿਸ ਪਿਰੀਟ ਨੇ ਪੰਨਾ 475 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ:-

"ਜੇਕਰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ 'ਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਜਦੋਂ ਤਿੰਨ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਕੰਧ ਬਣਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ, ਉਹ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ

ਇਹ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੰਧ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਨ ਦੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਸਨ।

ਜੁਗੇਸ਼ਵਰ ਦਾਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕੋਇਲਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਚੈਟਰਜੀ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿ ਚੱਲ ਵਸਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੇਸ ਸੀ, ਹੈੱਡ-ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ- "

ਸੈਕਸ਼ਨ 425 ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਹਮਲੇ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਸੋਚਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।"

ਹਾਲਾਂਕਿ ਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਉਹ ਵਰਤਮਾਨ ਵਰਗੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੂਜੇ ਸਹਿ-ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਾਂਝੇ ਖੇਤਰ ਦੀ ਉਪਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਖੋਹਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਕ ਹੁਕਮ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਅਸਹਿਮਤ ਸੀ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹੁਕਮਰਾਨ ਅਬਦੁਲ ਹਾਦੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੈੱਡ-ਨੋਟ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ-

"ਸੰਯੁਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਉਸਾਰੂ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕਈ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਨਿਵੇਕਲੇ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਬਜ਼ਾ, ਇਹ ਐਕਟ ਅਪਰਾਧਿਕ ਜ਼ੁਰਮ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਜਾਂ ਉਪਯੋਗਤਾ ਘਟੇਗੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 425, ਪੀਨਲ ਕੋਡ, ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਸ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਰਤ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਖੁਦਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਉਲੰਘਣਾ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਰਤ ਹੈ।"

ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕੇਸ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਪੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੰਧ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ

ਨਹੀਂ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਪੁੱਟ ਕੇ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਕਰੀ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਕਈ ਹੋਰ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹੁਕਮ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਗਲਤ ਸੀ। ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਤਿੰਨ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕਾਹਨਾ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਅਹਿਮਦ ਗੁਲ ਬਨਾਮ ਰਹੀਮ ਖਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਅਤੇ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ. ਮੱਲਾ ਉਹ ਸਾਰੇ ਦੀਵਾਨੀ ਕੇਸਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਹੀ ਨੁਕਤਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੇ ਮੁੱਖ-ਨੋਟ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਲਦਾ ਹੈ: -

"ਜਦੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਸੰਯੁਕਤ-ਮਾਲਕ, ਆਪਣੇ ਸਹਿ-ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲਏ ਬਿਨਾਂ, ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਉਸਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਹਿ-ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਢਾਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ-ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਉਸਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਾਲਕ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸੱਟ ਮਾਰੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਂਝੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵੰਡ ਦੁਆਰਾ ਇਲਾਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਿਵੇਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਇਹ ਸਨ ਕਿ ਕੰਧ ਉਸਾਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਕੰਮ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਾਂਝੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਹਿ-ਮਾਲਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਉਹਨਾਂ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਇਮਾਰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਢਾਹੁਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਬਲ ਹਨ. ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਬਚਾਅ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਸਨ। ਮੈਂ ਸੋਧ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨਤ-ਬਾਂਡ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ | ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Authenticated/vetted by: Ritu Translator